

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) ศึกษาถึงการรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานในพื้นที่ ดำเนินการศึกษาในประชากรคือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 226 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 8 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 16 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 8 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามซึ่งนำไปหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าความตรงของเนื้อหา .95 และทดสอบความเชื่อมั่นในเรื่องความรู้ ด้วยวิธีของ กูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่น .73 สำหรับการรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก หาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น .87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนาในโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา พบว่า ร้อยละ 86.73 เป็นเพศชาย และมีอายุเฉลี่ยประมาณ 42 ปี โดยช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุดคือ ร้อยละ 45.13 สำหรับสถานภาพสมรสพบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพคู่ ร้อยละ 90.27 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 38.94 ในเรื่องอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 49.56 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 25.22 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7,984 บาท และมีรายได้ระหว่าง 3,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.49

ประชากรที่ศึกษาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ร้อยละ 85.84 ประสบการณ์การทำงานก่อนเข้ามาทำหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล เคยทำหน้าที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาคือกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 48.67 31.42 15.04 และ 4.87 ตามลำดับ มีประสบการณ์ด้าน การ

อบรมในเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียง ร้อยละ 42.48 และเคยอบรมในเรื่อง โรคไข้หวัดนก ร้อยละ 24.78 โดยส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเพียง 1 ครั้ง

2. ความรู้ในเรื่อง โรคไข้หวัดนกขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่อง โรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.60 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.67 คะแนน

3. การรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก พบว่า ประชากรที่ศึกษามีระดับคะแนนการรับรู้บทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็น ร้อยละ 68.58 เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า เกือบทุกด้านมีการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับดีโดยมีการรับรู้ด้านการประสานงานมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ คิดเป็น ร้อยละ 58.41 68.58 66.82 และ 55.31 ยกเว้นด้านงบประมาณมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.54

4. ปัญหา และอุปสรรคของบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก โดยเรื่องที่เป็นปัญหาได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดแคลนงบประมาณ มีบุคลากรน้อย ขาดผู้มีความรู้ที่จะดำเนินงานโรคไข้หวัดนก และไม่ได้จัดทำแผนงานเรื่องไข้หวัดนกไว้ทำให้เกิดปัญหาในการใช้จ่ายงบประมาณ

อภิปรายผลการศึกษา

1. ความรู้ในเรื่อง โรคไข้หวัดนกขององค์การบริหารส่วนตำบล จากการทดสอบความรู้ของประชากรโดยรวมพบว่า มีระดับความรู้ในเรื่อง โรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า อาจเกิดจากปัจจัยด้านการศึกษาโดยประชากรประมาณ ร้อยละ 40 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา และ ร้อยละ 75.22 ไม่เคยอบรมในเรื่อง โรคไข้หวัดนกมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุ่นใจ ถมอินทร์ (2542) ที่พบว่า สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่อง โรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.9

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ข้อคำถามที่ประชากรตอบถูกต้องมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ โรคไข้หวัดนกเป็นโรคติดต่อร้ายแรง ทำให้ไก่ นก ที่ได้รับเชื้อตาย ร้อยละ 94.69 การป้องกันโรคไข้หวัดนกคือ เมื่อสัมผัสกับสัตว์เลี้ยงต้องสวมอุปกรณ์ป้องกันการติดต่อและล้างมือด้วยสบู่หรือผงซักฟอกให้สะอาด ร้อยละ 94.25 วิธีการเก็บตัวอย่างสัตว์เพื่อส่งตรวจหาสาเหตุการตาย ต้องสวมถุงมือหีบและบรรจุซากสัตว์ลงในถุงพลาสติก 2 ชั้น แช่น้ำแข็ง

และนำส่งสำนักงานปศุสัตว์ที่อยู่ใกล้ที่สุด ร้อยละ 92.04 เมื่อพบการระบาดของโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ใดจะต้องมีการควบคุมโรคโดยทำลายสัตว์ปีกทุกชนิดในรัศมี 5 กิโลเมตร ร้อยละ 91.59 และฟาร์มที่สัตว์ติดเชื้อไข้หวัดนกให้ทำความสะอาดโรงเรือน และฉีดพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค (เช่น กลูตาดีไฮด์ ฟอรั่มัลดีไฮด์ คลอรีน สารประกอบกลุ่มฟีนอล และแอมโมเนีย ฯ) เท่ากันคือ ร้อยละ 91.59 เมื่อพิจารณาถึงข้อคำถามแล้วจะพบว่า คำถามที่ตอบได้ถูกต้องจะเป็นความรู้เกี่ยวกับ ความรุนแรง การติดต่อ และการควบคุมป้องกันโรค ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกจึงทำให้ประชากรมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับที่ดีดังจะเห็นได้จากแหล่งความรู้และข้อมูลข่าวสารเรื่อง โรคไข้หวัดนกที่ประชากรได้รับมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 95.58 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 74.34 และรายการวิทยุ ร้อยละ 68.58

ส่วนข้อคำถามที่ประชากรตอบได้ถูกต้องน้อยที่สุด 5 อันดับได้แก่ คนที่ติดเชื้อไข้หวัดนกส่วนใหญ่เกิดจากการรับประทานเนื้อและไข่ของสัตว์ปีก ที่ปรุงสุก ๆ ดิบ ๆ ร้อยละ 30.97 สัตว์ปีกที่อยู่ในเล้าหรือฟาร์มที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกจะตายทุกตัว ร้อยละ 35.40 โรคไข้หวัดนกเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ร้อยละ 42.04 ผู้ป่วยไข้หวัดนกจะมีอาการแทรกซ้อนที่สำคัญคือ อาการท้องร่วงทุกราย ร้อยละ 47.79 และ สัตว์เลี้ยงประเภทไก่ชน และนกที่เลี้ยงไว้ตามบ้านมีการดูแลอย่างใกล้ชิดจะไม่เกิดโรคไข้หวัดนก ร้อยละ 51.77 เมื่อพิจารณาถึงข้อคำถามในประเด็นดังกล่าวพบว่า คำถามส่วนใหญ่ที่ตอบไม่ถูกต้องจะเป็นความรู้ในส่วนของ การเกิดโรค ชนิดของเชื้อ รวมทั้งอาการแสดงทั้งในคนและสัตว์ เป็นความรู้ในระดับความเข้าใจ และการนำไปใช้ ตามระดับความรู้ของ บลูม (Bloom, 1971) ซึ่งผู้ที่จะมีความรู้ในระดับนี้ได้ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้มาพอสมควรทั้งจากการฝึกอบรมและจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่จากผลการศึกษาพบว่า มีประชากรเพียง ร้อยละ 59.29 เท่านั้นที่ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และร้อยละ 30.97 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ นอกจากนี้ประชากรเพียง ร้อยละ 24.78 เท่านั้นที่ระบุว่า เคยได้รับการอบรมเรื่อง โรคไข้หวัดนก โดยส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเพียง 1 ครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ วิไล ตนะกุล (2547) ที่ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานควบคุมโรคไข้หวัดนกขององค์การภาครัฐพบว่า ความรู้เกี่ยวกับอาการของคนและสัตว์ที่ติดเชื้อไข้หวัดนก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด

2. การรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมไข้หวัดนก จากการศึกษาการรับรู้บทบาทของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมพบว่ามี การรับรู้บทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 68.58 เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า มีการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับดี รวม 4 ด้านประกอบด้วย ด้าน

การประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ และด้านวัสดุ อุปกรณ์ ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า อำเภอฝางเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญและมีพื้นฐานเศรษฐกิจค่อนข้างดีทำให้ประชากรที่ศึกษาซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นมีโอกาสที่ดีในการได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารในเรื่องโรคไข้หวัดนก จากระบบการสื่อสารที่มีความทันสมัย รวดเร็วหลายช่องทาง นอกจากนี้ผลของการปฏิรูประบบราชการ ยังส่งผลให้ส่วนราชการหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น มีการประสานงาน และบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณ และมีการทำงานร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องไข้หวัดนกพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประสานการทำงานกับหน่วยงานในระดับพื้นที่หลายหน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาล/สถานีอนามัย สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ปศุสัตว์ และที่ว่าการอำเภอ นอกจากนี้ในระบบการเฝ้าระวังโรคที่มีการทำงานร่วมกันในหมู่บ้านระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าของฟาร์ม รวมทั้งประชาชน เพื่อสำรวจและรายงานสถานการณ์ไข้หวัดนกในสัตว์ปีกและในคนอย่างต่อเนื่องทุกระยะ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ประชากร ร้อยละ 43.81 ระบุว่า มีกลุ่มหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาทำงานป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ ประกอบด้วย กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีอนามัย ปศุสัตว์ และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ประกอบกับประชากรเคยมีประสบการณ์ในการทำงาน โดยเคยทำหน้าที่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข กรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ข้าราชการ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ มาก่อนซึ่งจะทำให้มีการรับรู้บทบาทดีขึ้น

สำหรับการรับรู้บทบาทด้านงบประมาณที่มีการรับรู้ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสภาพปัญหา และอุปสรรคภายในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง โดยประชากรที่ศึกษาระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาการดำเนินงานควบคุมโรคไข้หวัดนก โดยเรื่องที่เป็นปัญหาอันดับแรกคือ การขาดแคลนงบประมาณ ร้อยละ 58.33 ข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องวางแผนจัดการด้านงบประมาณ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ รวมทั้งการตัดสินใจเลือกที่จะดำเนินโครงการบางโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนจากโครงการที่มีอยู่ทั้งหมด ประกอบกับกลุ่มประชากรได้รับการอบรมในเรื่อง โรคไข้หวัดนกในสัดส่วนที่น้อยเพียงร้อยละ 24.78 ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เคยได้รับการอบรมในเรื่องโรคไข้หวัดนก จะมีการรับรู้บทบาทดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการอบรม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งทำความเข้าใจและจัดให้มีการศึกษาเรียนรู้ในเรื่องนี้เพื่อให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดการรับรู้บทบาทมากขึ้น นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากปัจจัยด้านสิ่งเร้าภายนอก อาทิ ยังไม่เคยมีการระบาดของโรคนี้นี้ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งการมีหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบและดำเนินการเรื่องนี้โดยตรง ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลขาดความตระหนักและความสนใจใน

การดำเนินกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก โดยมีประชากรเพียงร้อยละ 22.12 เท่านั้นที่ระบุว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงานควบคุมไข้หวัดนก ในขณะที่ร้อยละ 38.94 ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ผลของการไม่มีแผนงานในเรื่องโรคไข้หวัดนกยังส่งผลต่อเนื่องทำให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคในพื้นที่ อาทิ การจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ มีไม่มากเท่าที่ควร

3. ปัญหา และอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกพบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดแคลนงบประมาณ รองลงมาคือ มีบุคลากรน้อย ขาดผู้มีความรู้ที่จะดำเนินงานโรคไข้หวัดนก และไม่ได้จัดทำแผนงานเรื่องไข้หวัดนกไว้ทำให้เกิดปัญหาในการใช้จ่ายงบประมาณ ทำให้มีการดำเนินงานป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกในพื้นที่น้อย ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณที่ประชากรเพียงร้อยละ 11.50 เท่านั้นที่ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานป้องกันและควบคุมไข้หวัดนก โดยส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับการจัดสรรประมาณ 30,000 บาท ซึ่งถือว่าน้อยมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ จรัส สุวรรณมาลา (2539) ที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีข้อด้อยที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาศักยภาพให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การบริหารจัดการ และบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาของ เทียนทอง ต๊ะแก้ว (2544) ที่พบว่า งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลถูกนำไปใช้ในการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานมากกว่างานสาธารณสุขมูลฐาน ในด้านบุคลากรพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่ศึกษาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 จำนวน 5 แห่ง และชั้น 5 จำนวน 3 แห่ง ซึ่งโครงสร้างของหน่วยงานจะไม่มีส่วนสาธารณสุขเหมือนกับองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 ทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากร นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังประสบปัญหาในเรื่อง การขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับโอนมา เนื่องจากการถ่ายโอนบุคลากรมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความล่าช้า ไม่ชัดเจน และไม่ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546) ซึ่งกลุ่มที่ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคที่น่าสนใจพอที่จะสรุปได้ดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานความร่วมมือและมีการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ควรมีการบูรณาการแก้ไขปัญหาโรคไข้หวัดนกทั้งระบบทั้งในด้านงบประมาณ การประสานงาน การวางแผนงาน การควบคุมป้องกันโรค ที่สนับสนุนและเกื้อกูลกันเพื่อจัดปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการดำเนินงานดังกล่าวต้องทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินการที่หลากหลายโดยเฉพาะในเรื่อง การ

ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีพฤติกรรม การปฏิบัติที่ถูกต้อง

ข้อจำกัดของการศึกษาครั้งนี้

ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ผู้ศึกษาทำการศึกษาเรื่องนี้ ในช่วงเดือน มีนาคม-กันยายน 2548 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลชูดกำลังจะหมดวาระในการดำรงตำแหน่ง และกำลังจะมีการเลือกตั้งบุคลากรชุดใหม่เพื่อเข้ามาทำหน้าที่แทน ทำให้มีประชากรกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาบางส่วนที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปใหม่บางรายมีข้อจำกัดในการให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกมีหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดบทบาทและกรอบการทำงานของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน
2. จากการศึกษาพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในเรื่องโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง และยังมีบุคลากรบางส่วนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ ทำให้มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงาน ในฐานะผู้นำท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน
3. ในเรื่อง การรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมไข้หวัดนก บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทในระดับดี แต่จากการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกในพื้นที่ค่อนข้างน้อย โดยในเรื่องดังกล่าวมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบจึงควรให้ความสนใจ สนับสนุน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการป้องกันและระงับโรคติดต่อขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแบบสัมพัทธ์เจาะลึกเปรียบเทียบของค์การบริหารส่วนตำบลที่ดำเนินงานป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกที่ประสบผลสำเร็จ และไม่ประสบผลสำเร็จ ว่ามีวิธีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไร โดยพื้นที่ทำการศึกษาคควรเป็นพื้นที่จริงที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนก
2. ควรมีการศึกษาในเชิงระบาดวิทยา ให้ทราบถึงสาเหตุ และวงจรการเกิดโรคในแต่ละพื้นที่เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคนี้ในอนาคต
3. ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ในเรื่องโรคไข้หวัดนกที่หลากหลาย มีความเหมาะสม และสามารถเข้าถึงประชากรกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีระดับการรับรู้แตกต่างกันอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งการมีพฤติกรรมป้องกันโรคที่ถูกต้อง